

Bok

Positiv sexologi

av Ida K. Holth
Fagredaktør

Seksualitet er relasjon, og det må folk forstå.

TEMAET SEKSUALITET ER uuttømmelig, skriver Stéphane Vildalen i boken *Seksualitetens betydning for utvikling og relasjoner*. Det har hun rett i. Den menneskelige seksualitet er et konsept fylt av moral, estetisering, salg, komikk, begjær, politisering og så videre, og temaet slutter aldri å interessere. Jeg griper ivrig boken. Jeg vet jeg har huller i kunnskapen min. Hadde vi egentlig noe om seksualitet på psykologistudiet? Jeg kan ikke huske det. Og Vildalen skriver nettopp om manglende oppmerksomhet om tema i profesjonsutdanningene, i helsetilbudene og i grunnskolen.

I vår seksualiserte, men seksualforvirrede tid, blir en bok om seksualitetens betydning en bok med en agenda; hos psykolog og sexolog Vildalen står aksept, relasjon, lyst og glede sentralt. Og Thore Langfeldt. *Seksualitetens betydning for utvikling og relasjoner* er en fagbok som tar utgangspunkt i psykolog og sexolog Thore Langfeldts mangeårige arbeid innenfor sexologien, med den hensikt å spre tankene hans til et bredere publikum, og da særlig personer som jobber i helse- og undervisningsfeltet. Som pioner i sexologifaget har Langfeldt opplyst om seksualitet, behandlet de impotente og frigide, snakket åpent om barns seksualitet og arbeidet med samfunnets mest forhatte gruppe: de seksuelle overgriperne. Boken har form som en lærebok, men kan i tillegg leses som et kampskrift for integrering av sexologi i viktige samfunnsinstitusjoner – og som et festskrift for en sexologiens våpendrager.

Mer lyst

Allerede innledningsvis får vi anslagene til en holistisk seksualitetsteori: Læren om seksualitet i helsevesen og skole skal ikke bare handle om formering, den skal handle om å knytte bånd og bygge relasjoner. Det bør være mer lyst og mindre problematisering, mener forfatteren. Vildalen trekker behendig på historiske perspektiver, forskning og klinisk erfaring for å normalisere det som anses som unormalt, avskamme det skammelige, og på denne måten senke terskelen for menneskelig seksuell variasjon.

Boken består av tre hovedseksjoner. Del I tar for seg den seksuelle utviklingen fra barn til voksen, med egne kapitler om eldres seksualitet, kjønnsidentitet, hvordan foreldre kan snakke med barn om seksualitet, for å nevne noe. Kapittel to er som en «myth buster» når det vises til forskning på lyst, tenning og orgasme hos menn og kvinner. Tanker og ideer om kjønnsforskjeller utfordres, og det er tydelig at forskningsfeltet har mange ubesvarte spørsmål. For eksempel er det ifølge forfatteren til dags dato ikke et nøyaktig begrepsapparat for kvinners genitale anatomi.

Barns seksualitet er nok fremdeles et tema den nye generasjonen foreldre synes er kinkig å håndtere. Vildalen, og Langfeldt, mener at usynliggjøring av barnas seksualitet gjør voksenseksualiteten mer problematisk. Budskapet lyder: La barna leke seksuelle leker, men la dem respektere hverandres grenser. Beskjeden minner om Trond Viggos og NRKs seksualopplysningsprosjekt på 80-tallet da jeg selv var barn, men fremstår like aktuelt i dag.

Langfeldt har lang erfaring med behandling av personer som begår seksuelle overgrep, som gjør det naturlig at en god del av boka (Del II) er viet denne gruppen mennesker. Vildalen holder tunga rett i munnen når hun beveger seg i dette landskapet, og hun nyanserer: Av og til er noe et overgrep selv om det ikke rammes inn av straffeloven, av og til er voksne raske med å kalle noe et overgrep, når det egentlig kan være snakk om normal seksuell lek mellom barn. Boken inneholder kunnskap av betydning, for eksempel at mellom 30 og 50 prosent av alle seksuelle overgrep begås av barn og unge.

I del III tar forfatteren konsekvensene av de synspunkter og perspektiver hun har presentert, ved å komme med kritikk og anbefalinger til en mer helhetlig sexologiundervisning i skole, høyere utdanning, samt mer kunnskap om sexologi inn i helsetjenestene.

Bokens tredeling gir en noe fragmentert leseropplevelse. Det er som om forfatteren har villet skrive to eller tre bøker i én. Jeg lurer på om hensikten er å påvirke beslutningstagere, gi en generell innføring i sexologi til lærere og helsearbeidere, oppsummere og hedre Langfeldts virke, eller bidra til mindre fordommer og mer storsinn i befolkningen generelt.

Boken har en pedagogisk, velformulert tone, men oppleves noe gjentakende på sine fanesaker. Engasjerende blir det når forfatteren deler av sine erfaringer fra det kliniske rom. Som psykolog kunne jeg for eksempel ha ønsket meg et eget kapittel om behandling av personer utsatt for seksuelle overgrep.

Vaginaballer

Seksualitetens betydning for utvikling og relasjoner er en fagbok som tar for seg en annen fagpersons teorier og virke. Kunne den like gjerne hett: *Langfeldts perspektiver på barns seksualitet*? Vildalen skriver at boken egentlig skulle ha vært en biografi, men forlagene mente interessen ikke var stor nok for dette. Nei, en biografi ville kanskje ikke være salgbar nok, men en bok som tar for seg utviklingen av sexologi-feltet i Norge, ville ha vært et idéhistorisk spennende prosjekt. Boken viser nemlig også frem en fortelling om hvordan norske sexologer har stått på barrikadene, og tidvis opplevd seg misforstått og uthengt i medier. Vildalen skriver om hvordan kvinnebevegelsen anklaget Langfeldt for å unnskyldte overgriperen – sexologien har til tider vært et minefelt. Jeg får inntrykk av at en del av sexologiens identitet har vært *outsiderens*. Er denne identiteten fremdeles gyldig? Uansett, det har nok krevd sine (vagina)baller å tale den seksuelle kompleksitetens sak her på berget.

Forfatteren og Langfeldt kjenner hverandre. Vildalen skriver i forordet hvordan hun har tilbrakt flere somre på hytta til Langfeldt-paret «traktert med de lekreste retter, god vin og delt sjenerøst av sine personlige og faglige tanker og ideer». Av og til oppleves forfatteren litt for tett på Langfeldt. Som sexologisk lærebok, ville boken stått sterkere med et tydeligere skille mellom person og fag. Som en hyllest til en foregangsmann innenfor sexologien fungerer den imidlertid godt.

Porno- og reklameindustrien har overdøvet tidligere tiårs frilynte, skandinaviske forsøk på å snakke om seksualitet som en naturlig del av helse, velvære og menneskelig samvær, og i dette landskapet fremstår bokens pedagogiske og positive syn på seksualiteten fremdeles svært relevant.